Algemene Beschouwingen Begroting 2027

Ouderenpartij Diemen 50up
Gemeenteraadsfractie

Voorzitter,

Dat deze begroting weinig echt nieuwe beleidskeuzes bevat, hebben wij twee weken geleden en vandaag in onze column al uitgebreid betoogd. Dat zullen wij hier niet herhalen. Wat ons vandaag meer zorgen baart, is een ontwikkeling die veel fundamenteler is dan de cijfers in deze begroting: de toenemende druk op onze sociale cohesie.

Sociale cohesie onder druk

In de Economische Verkenningen van de Metropoolregio Amsterdam wordt gewaarschuwd dat de brede welvaart onder druk staat. Een hoog gemiddeld inkomen blijkt geen garantie voor een hoge kwaliteit van leven. Steeds meer inkomen verdwijnt in woonlasten, personeel is schaars, de ruimte is beperkt en de druk op klimaat en leefomgeving neemt toe. Tegelijk groeit de kloof tussen hoog- en laagopgeleiden, tussen huurders en huiseigenaren, tussen mensen die meekomen en mensen die achterblijven. Onderzoekers trekken daaruit een heldere conclusie: als we brede welvaart voor toekomstige generaties willen behouden, zijn fundamentele keuzes onvermijdelijk. En misschien nog wel zorgwekkender: de sociale samenhang staat onder druk. Ook in Diemen.

Diemen 800

Juist daarom was Diemen 800 zo waardevol. Een half jaar lang ontmoetten inwoners elkaar tijdens talloze activiteiten. Nieuwe initiatieven ontstonden, oude contacten werden hersteld en nieuwe verbindingen gelegd. Het feest liet zien wat voor gemeenschap Diemen kan zijn wanneer mensen elkaar daadwerkelijk ontmoeten. Misschien ligt daarin wel een belangrijke les voor de toekomst: sociale cohesie ontstaat niet vanzelf. Je moet haar organiseren, koesteren en onderhouden.

Diemen 800 maakte opnieuw duidelijk hoe afhankelijk onze gemeenschap is van vrijwilligers en verenigingen. Zij brengen mensen samen, geven betekenis aan vrije tijd, dragen tradities over en zorgen ervoor dat inwoners zich onderdeel voelen van iets groters dan zichzelf. Daarom waarderen wij jaarlijks terecht de inzet van vrijwilligers met de uitreiking van de Vrijwilligersonderscheiding. Maar waardering mag niet alleen uit woorden bestaan.

Vrijwilligers en verenigingen: het cement van onze samenleving

Met grote zorg constateren wij dat twee van de oudste verenigingen van ons dorp worden bedreigd in hun voortbestaan. De IJsclub kampt met een tekort aan bestuursleden en Schietsportvereniging De Vrijheid dreigt haar onderkomen kwijt te raken door de voorgenomen plannen rond het nieuwe Duran Sportcentrum. Samen met de Diemer Harmonie behoren deze verenigingen tot de oudste maatschappelijke organisaties van Diemen. Zij hebben generaties inwoners gevormd, verbonden en verrijkt. Dat soort organisaties ontstaan niet in een paar jaar. Die zijn het resultaat van meer dan een eeuw vrijwilligerswerk, betrokkenheid en gemeenschapszin.

Wanneer inwoners 60 jaar getrouwd zijn, komt de burgemeester feliciteren. Wanneer een bedrijf 100 jaar bestaat, kan het zelfs het predicaat Koninklijk verkrijgen -zoals Saan en Oostenrijk. Terecht. Maar waarom zouden wij niet dezelfde erkenning tonen voor verenigingen die al meer dan een eeuw deel uitmaken van onze lokale geschiedenis? Ook zij zijn cultureel erfgoed. Ook zij verdienen bescherming en waardering.

Vooral het lot van Schietsportvereniging De Vrijheid roept vragen op. Meer dan vijftig jaar heeft de gemeente deze vereniging gehuisvest in gemeentelijke sportaccommodaties. Na een relatie van een halve eeuw kan de gemeente niet simpelweg zeggen dat er in het vernieuwde Duran geen plaats meer is. Juist van een betrouwbare overheid mag verwacht worden dat zij zich actief inspant om voor deze vereniging een passende oplossing te vinden.

Een gemeentebestuur dat sport belangrijk zegt te vinden, kan niet accepteren dat twee van de oudste sportverenigingen van ons dorp verdwijnen. Een wethouder sport is er niet voor sommige verenigingen, maar voor alle verenigingen. Daarom dienen wij samen met OnD een motie in die het college oproept zich aantoonbaar sterker in te spannen om deze clubs voor Diemen te behouden.

Global Dance Lab

Diezelfde oproep geldt wat ons betreft ook voor Global Dance Lab. Na elf jaar dreigt deze organisatie haar plek in Diemen te verliezen. Natuurlijk is Global Dance Lab geen honderdjarige vereniging, maar dat doet niets af aan de maatschappelijke waarde ervan. Ook hier gaat het om ontmoeting, talentontwikkeling, cultuur, beweging en verbinding. Juist die functies waarvan we zeggen dat ze belangrijk zijn voor een gezonde samenleving.

Wij roepen het college op om bureaucratische hindernissen niet het laatste woord te laten hebben. Een tekort aan sport- en cultuuraccommodaties is niet alleen een Amsterdams probleem; het is ook een Diemens vraagstuk. Daarom vragen wij het college om creatief te denken, mogelijkheden te onderzoeken en actief mee te werken aan oplossingen. Want organisaties als Global Dance Lab verdwijnen misschien geruisloos, maar het verlies voor een gemeenschap is groot.

Is het een idee om onder het nieuwe Duran sportcentrum een grote kelder te bouwen waarin zowel Global Dance Lab als De Vrijheid een ruimte krijgen? Een ruimte die in noodgevallen als schuilkelder -Nederland heeft een schrijnend tekort aan schuilkelders- gebruikt kan worden? Misschien wil het Ministerie van Defensie wel meebetalen…

Zorgfraude

Het college wil meer werk maken van de aanpak van zorgfraude. Ook wordt meer geld uitgetrokken voor valpreventie en gezondheidsmakelaar. Wij hebben daar de laatste jaren veel aandacht voor gevraagd. Bij zorgfraude wordt nu al gesproken over het weglekken van 10 miljard euro. Alle reden dus om daar achterheen te gaan en op te sporen. Iedere euro die verdwijnt naar fraudeurs, kan niet worden besteed aan inwoners die daadwerkelijk zorg nodig hebben. Daarom ondersteunen wij een stevige aanpak. Maar op de Inspectie Gezondheid en

Jeugd (IGJ) wordt bezuinigd: daar moet 1/3 van het aantal ambtenaren weg. In de jaarverslagen van onze Sociale Recherche is nauwelijks zichtbaar welke rol ze speelt bij het opsporen van zorgfraude en welke resultaten dat oplevert. Wij horen daarom graag hoe het college aankijkt tegen de bijdrage van de Sociale Recherche aan deze strijd en welke concrete opbrengsten worden verwacht

Jeugdzorg

Een zesde van onze begroting gaat inmiddels op aan jeugdhulp en Wmo. Toch moet de gemeenteraad via omwegen berekenen hoe groot deze bedragen precies zijn. Dat vinden wij opmerkelijk voor een van de grootste uitgavenposten van de gemeente. In 2023 hebben we grote moeite moeten doen om uiteindelijk de groei in deze uitgaven in beeld te krijgen: nu ruim 17,5 miljoen euro.

De voortdurende stijging van de kosten voor complexe jeugdzorg legt een onevenredig zware druk op kleinere gemeenten zoals Diemen. Een beperkt aantal jongeren heeft zeer intensieve zorg nodig, maar de financiële gevolgen daarvan kunnen lokaal enorm zijn. Dat is geen probleem dat individuele gemeenten alleen kunnen oplossen.

Tijdens het schrijven van deze tekst eergistermiddag vroeg 50 PLUS-kamerlid Jan Struijs in het Vragenuurtje in de TK aandacht voor de 2% jongeren die gecompliceerde jeugdzorg ontvangt. Met name de kleine gemeenten zouden dat niet op kunnen brengen. Staatssecretaris van de Burg begon zijn antwoord met Diemen. Niet omdat hij zo begaan was met onze hoge uitgaven voor gecompliceerde jeugdzorg. Maar omdat hij als Amsterdamse wethouder ooit een aantal jongeren uit een Amsterdams tehuis had uitgeplaatst in Diemen. Waarop de toenmalige Diemense wethouder geroepen zou hebben dat daarmee het hele Diemense budget voor jeugdzorg was opgemaakt. Volgens de staatssecretaris zijn er ruim 12.000 jongeren die zorg ontvangen voor 100.000, 250.000 of 500.000 euro per jaar.

Daarom vragen wij het college nadrukkelijk om bij het Rijk te blijven aandringen op een structurele oplossing.

Communitybuilding

Vorig jaar vroegen wij aandacht voor de geïsoleerde positie van de wijk Biesbosch. Daarom is het positief dat Welzijn Diemen nu investeert in een Community Builder om de sociale samenhang daar verder te versterken. Dat is een stap in de goede richting.

Minder positief zijn wij over Holland Park en De Sniep. Daar lijkt de gemeenschapsvorming nog altijd nauwelijks op gang te komen. Bewoners beschikken over weinig plekken waar zij elkaar kunnen ontmoeten. Juist in nieuwe wijken is zo'n ontmoetingsplek geen luxe, maar een basisvoorziening. Zonder ontmoeting ontstaat geen gemeenschap. Zonder gemeenschap ontstaat geen verbondenheid. En zonder verbondenheid komt de sociale cohesie waarover wij ons zorgen maken verder onder druk te staan.

Wij nodigen het college daarom uit om samen met de raad te zoeken naar manieren om de realisatie van buurthuisfuncties te versnellen.

Omgevingswet en participatie

Tot slot de Omgevingswet. Opvallend genoeg wordt deze ingrijpende stelselwijziging in de begroting slechts zijdelings genoemd, op pag. 211. Terwijl juist deze wet in de praktijk voor veel discussie en knelpunten zorgt. Ook in Diemen.

Wij hebben herhaaldelijk aandacht gevraagd voor de gebrekkige participatie van omwonenden bij vergunningstrajecten. De ervaringen rondom de opslagboxen aan de Weesperstraat hebben laten zien hoe groot de afstand soms kan zijn tussen formele participatie en daadwerkelijke betrokkenheid van inwoners.

Daar komt bij dat zowel de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur als de VNG waarschuwen voor extra complexiteit, een grotere werklast voor gemeenten en een verzwakte positie van toezicht en handhaving. Wij herkennen die signalen. Daarom vragen wij het college opnieuw of het zich in die analyse herkent en welke resultaten zijn bereikt met de extra middelen die vorig jaar beschikbaar zijn gesteld.

Bovenal vinden wij dat we niet hoeven te wachten tot 2029 om lessen te trekken uit de eerste ervaringen. Evalueren hoort plaats te vinden terwijl beleid nog kan worden bijgestuurd. Daarom herhalen wij onze oproep om de eerste drie jaar Omgevingswet in Diemen grondig te evalueren.

Voorzitter, ik sluit af.

Achter veel van de onderwerpen die wij vandaag hebben besproken schuilt dezelfde vraag: wat voor gemeenschap willen wij zijn?

Een gemeenschap waarin verenigingen verdwijnen, ontmoetingsplekken ontbreken en maatschappelijke organisaties vastlopen in bureaucratie? Of een gemeenschap die daadwerkelijk investeert in verbinding, betrokkenheid en gemeenschapszin en het niet alleen bij woorden laat?

De waarschuwing dat de sociale cohesie onder druk staat, moeten we serieus nemen. Sociale samenhang is geen vanzelfsprekendheid. Zij vraagt voortdurende aandacht, investeringen en soms ook politieke keuzes. Juist daarom hebben wij deze onderwerpen vandaag naar voren gebracht.

Wij zien uit naar de reactie van het college en van de andere fracties. Daarna zullen wij nader ingaan op de ingediende moties.